

Sygn. akt: III AUa 297/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska

Sędziowie: SSA Iwona Szybka (spr.)

SSO del. Beata Michalska

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2013 r. w Łodzi

sprawy **Polskiego Czerwonego Krzyża w C. przy udziale zainteresowanej B. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o zwrot nienależnie wypłaconych świadczeń,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 21 grudnia 2012 r., sygn. akt: VI U 699/09;

1. zmienia zaskarżony wyrok na następujący: zmienia zaskarżoną decyzję organu rentowego i ustala, że Polski Czerwony Krzyż w C. nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 kwietnia 2006 r. do 31 marca 2008r. oraz odsetek za okres od 4 kwietnia 2006 r. do 22 marca 2009 r. w kwocie 2991,98 (dwa tysiące dziewięćset dziewięćdziesiąt jeden 98/100) złotych i oddala odwołanie w pozostałej części;

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. koszty procesu za obie instancje wzajemnie znosi.

Sygn. akt III AUa 297/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 25 marca 2009r. zobowiązał pracodawcę Polski Czerwony Krzyż w C. do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń za okres od 1 kwietnia 2006r. do 31 marca 2009r. w kwocie 7.552,87 zł i odsetek za okres od 04 kwietnia 2006r. do 25 marca 2009r. w kwocie 2.991,98 zł. stwierdzając, że B. D. wypłacono bezpodstawnie rentę z tytułu niezdolności do pracy w okresie od 01.04.2006 r. do 31.03.2009 r.

Od powyższej decyzji odwołał się (...) w C., wnosząc o jej uchylenie. W uzasadnieniu podniósł, że niewątpliwie dokumentem, który stanowił podstawę do przyznania B. D. prawa do świadczenia było świadectwo pracy wystawione przez pracodawcę, które nie zawierało informacji o korzystaniu przez pracownicę z urlopu wychowawczego, jednak w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionym przez (...), datowanym na 30.06.2004 r., zostały

wykazane okresy, w których pracownica przebywała na urlopie wychowawczym, czego ZUS nie zweryfikował i nadal wypłacał świadczenie.

Zainteresowana B. D. przyłączyła się do odwołania złożonego przez (...).

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 grudnia 2012r. Sąd Okręgowy w Płocku zmienił decyzję ZUS i stwierdził, że (...)w C. nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń za okres od 1 kwietnia 2006r. do 22 marca 2009r. w kwocie 17 552,87 zł. i odsetek za okres od 4 kwietnia 2006r. do 22 marca 2009r. w kwocie 2991,98 zł. oraz zasądził od ZUS na rzecz (...) kwotę 60 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach: w lipcu 1992 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w D. złożony został wniosek o rentę inwalidzką dla B. D. - pracownika (...)Zarząd Wojewódzki w C.. Do wniosku załączono m.in. świadectwo pracy wystawione przez (...) Zarząd Wojewódzki w C. potwierdzające zatrudnienie B. D. u odwołującego się w okresie od 05.04.1975 r. do nadal w charakterze siostry pogotowia (...). W dokumencie tym nie było informacji o korzystaniu przez pracownicę z urlopu wychowawczego w okresie zatrudnienia. Decyzją z dnia 08.09.1992 r. organ rentowy przyznał B. D. rentę inwalidzką III grupy. W dniu 12.11.1992 r. do organu rentowego wpłynęło świadectwo pracy B. D., w którym nie zawarto informacji o korzystaniu przez nią z urlopu wychowawczego. B. D. wypłacano świadczenie rentowe w okresie od 08.11.1992 r. do 31.03.2009 r. W dniu 30 marca 2005 r. B. D. złożyła w organie rentowym wniosek o ustalenie kapitału początkowego. Do wniosku załączyła m. in. dwa zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawione przez płatnika składek - (...) w C., gdzie wskazano, że w okresach: od 08.11.1983 r. do 08.11.1985 r., od 06.08.1986 r. do 06.08.1988 r. i od 23.12.1988 r. do 22.12.1991 r. przebywała na urlopach wychowawczych. W dniu 10.02.2009 r. B. D. złożyła do ZUS Inspektorat w D. wniosek o przeliczenie renty. W wyniku postępowania przeprowadzonego przez organ rentowy ustalono, iż B. D. w okresie od 10.07.1982 r. do 10.07.1992 r. nie legitymowała się co najmniej 5 - letni okresem składkowym i nieskładkowym, co w konsekwencji spowodowało, że decyzją z dnia 12.03.2009 r. wstrzymano wypłatę renty dotychczas wypłacanej na rzecz zainteresowanej, a decyzją z dnia 20.03.2009 r. odmówiono zainteresowanej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zainteresowana B. D. składając wniosek o rentę w 1992 r. oraz dołączając na wezwanie ZUS-u świadectwo pracy w listopadzie 1992 r. nie posiadała wiedzy odnośnie przepisów prawa wymaganych do przyznania świadczenia, przez okres pobierania renty organ rentowy nie wzywał jej do wyjaśnienia kwestii posiadanych okresów składkowych i nieskładkowych, mimo iż już w 2005 r. składając dokumenty związane z ustaleniem kapitału początkowego przedstawiła w organie rentowym zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu zawierające dane o pobycie na urlopie wychowawczym. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione. Powołał się na treść art. 84 ust. 1. ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) i wskazał, że zgodnie z ust. 6 - jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot. Sąd analizując przepis art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że należy go wyklądać w powiązaniu z ustępem drugim. A zatem, aby domagać się zwrotu nienależnych świadczeń wedle tych przepisów, muszą być łącznie spełnione następujące warunki: pobranie nienależnego świadczenia, przekazanie przez pracodawcę nieprawdziwych danych oraz świadome wprowadzenie w błąd organu rentowego. Podstawą odpowiedzialności płatnika składek lub innych podmiotów jest w związku z tym ustalenie, że wystawienie dokumentów zawierających nieprawdziwe dane nastąpiło na skutek ich świadomego działania lub rażącego niedbalstwa. W przedmiotowej sprawie faktycznie płatnik składek (...) w roku 1992 wystawił zainteresowanej wskutek niedbalstwa błędne świadectwo pracy, które stanowiło podstawę do przyznania pracownicy prawa do renty pomimo braku posiadania 5 - letniego okresu składkowego i nieskładkowego w ostatnim dziesięcioleciu. Należy jednak zwrócić uwagę, że w marcu 2005 r. zainteresowana składając do tego samego inspektoratu ZUS - w D. dokumenty związane z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego, przedłożyła właściwe zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, które winny stanowić podstawę do weryfikacji jej okresów składkowych i nieskładkowych. W międzyczasie jej prawo do renty i wysokość świadczenia były kilkakrotnie weryfikowane. Gdyby organ rentowy wykorzystał w 2005 r. informacje zawarte w

treści prawidłowo wystawionych zaświadczeń, to już wcześniej mógłby zweryfikować okresy składkowe i nieskładkowe zainteresowanej, w konsekwencji jej uprawnienie do świadczenia. Wobec tych okoliczności, zdaniem Sądu, nie można odpowiedzialnością za nieprawidłowości w działaniu ZUS, za kilkuletni okres zwłoki organu rentowego w dotarciu do informacji będącej od 30.03.2005 r. w jego posiadaniu, obciążać ubezpieczonych. Czym innym byłaby sytuacja, gdyby chodziło o inne jednostki organizacyjne ZUS, gdzie brak przekazania stosownych informacji byłby uzasadniony. Jednak w przedmiotowej sprawie chodzi o tę samą jednostkę organizacyjną - Inspektorat w D.. W okolicznościach sprawy niniejszej nie można również uznać, że odpowiedzialność za wypłatę nienależnego świadczenia przez okres kilkunastu lat ponosi zainteresowana B. D., czego organ rentowy także nie podnosi. Dalej Sąd Okręgowy powołał art. 138 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym zwrot nienależnie pobranych świadczeń może obejmować okres nie dłuższy niż 3 lata. Wyjątkiem jest sytuacja, w której osoba pobierająca świadczenie zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej wypłacane nadal. Wprawdzie nie zachodzi wówczas zwolnienie z obowiązku zwrotu, lecz jedynie dalsze jej ograniczenie - do okresu 12 miesięcy, ale co istotne – gdyby przyjąć, że organ rentowy w dniu 30.03.2005 r. posiadał wiedzę o okresach składkowych i nieskładkowych zainteresowanej w dziesięcioleciu 1982 – 1992, to okres tych 12 miesięcy upływałby w dacie 01.04.2006 r., zatem przed datą objętą w decyzji o obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia przez ubezpieczoną. W praktyce przyjmuje się, że zawiadomienie w rozumieniu art. 138 ust. 4 wyżej cytowanej ustawy stanowi każda informacja wskazująca na zajście okoliczności określonych w powyższym przepisie. Może to zatem być nawet informacja przypadkowa, udzielona np. przy okazji korespondencji prowadzonej z ZUS w związku z innymi sprawami, a taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy. Zaskarżył wyrok w całości i zarzucił naruszenie prawa materialnego tj. art. 84 ust. 2 i 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r., Nr 11, poz. 74) oraz § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1974 r. w sprawie świadectw pracy i opinii (Dz. U. Nr 45, poz. 269) z uwagi na zmianę zaskarżonej decyzji z dnia 25.03.2009 r. zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w łącznej wysokości 20.544,85 zł. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie powyższego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania do Sądu Okręgowego w Płocku.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że jakkolwiek ubezpieczona przedłożyła w dniu 30.03.2005 r. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, ale (...), Zarząd Rejonowy w C. w żaden sposób nie skorygował uprzednio wystawionego świadectwa pracy z dnia 13.07.1992r. Ponadto powołał się na art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Dlatego też należy przyjąć, iż w niniejszej sprawie organ rentowy dopiero rozpatrując wniosek ubezpieczonej z dnia 10.02.2009 r. ostatecznie ustalił, że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Ponadto B. D. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 30.06.2004 r. złożyła w dniu 30.03.2005 r. wraz z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego, a nie przedłożyła takowego do akt rentowych, co praktycznie uniemożliwiło Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych uwzględnienia wynikających z niego informacji pod kątem uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy. Dlatego też nieuzasadnionym wydaje się stwierdzenie Sądu Okręgowego, iż pozwany był w posiadaniu takowych informacji już od dnia 30.03.2005 r., bo jak wynika z obowiązującego wówczas regulaminu organizacyjnego Inspektoratu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w D., który przyjął wniosek o ustalenie kapitału początkowego wraz z zaświadczeniem o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, nie posiadał komórki organizacyjnej, do której kompetencji należałoby rozpatrywanie wniosków w przedmiocie ustalenia kapitału początkowego i przekazał go wraz z załączonym zaświadczeniem do Wydziału Kapitału Początkowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.. Dlatego też, zdaniem apelującego, Sąd Okręgowy zastosował zbyt szerokie domniemanie przyjmując, iż informacje wynikające z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu były dostępne w obrębie jednej jednostki organizacyjnej, Inspektoratu w D. już dniu 30.03.2005r.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest częściowo uzasadniona, ale z innych przyczyn niż podnosi apelujący.

Sprawa dotyczy zwrotu nienależnie pobranego świadczenia od pracodawcy. Niewątpliwie więc zastosowanie będzie miał przepis art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, bo tylko on reguluje zwrot nienależnego świadczenia przez pracodawcę.

Zgodnie z treścią art. 84 ust. 1 osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. W myśl ust. 2 za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Z kolei zgodnie z ust. 3 nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata.

Jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot – ust. 6

Stan faktyczny sprawy jest następujący: Pracodawca (...) Zarząd Wojewódzki w C. w lipcu 1992r. wypełnił B. D. wniosek do ZUS o rentę inwalidzką, kwestionariusz dotyczący okresów zatrudnienia i wraz z pismem przewodnim z dnia 10 lipca 1992r. przesłał ten wniosek do organu rentowego. Do wniosku załączył wystawione przez siebie na potrzeby tego wniosku świadectwo pracy. W dniu 7 listopada 1992r. pracodawca wystawił drugie świadectwo pracy, w którym podał, że stosunek pracy ustał z dniem 7 listopada 1992r. Świadectwo to zostało złożone do akt rentowych w dniu 18 listopada 1992r. W żadnym z tych świadectw pracodawca nie wpisał informacji, że B. D. przebywała na urloпах wychowawczych w okresie od 8.11.1983r. do 8.11.1985r., od 6.08.1986r. do 6.08.1988 i od 23.12.1988r. do 22.12.1991r., choć wpis taki winien się znaleźć w punkcie 6. 3) świadectwa pracy. Po rozpoznaniu uprawnień B. D. do renty, Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał jej prawo do tego świadczenia i od 1992r. do 31 marca 2009r. wypłacał jej to świadczenia. W dniu 30.03.2005 r. B. D. złożyła do organu rentowego, który przyznał jej prawo do renty i wypłacał rentę, zaświadczenie Rp7 z dnia 30 czerwca 2004r., w którym pracodawca (...)w C. wpisał okresy przebywania ubezpieczonej na urloпах wychowawczych. Zaświadczenie to zostało załączone do wniosku o ustalenie kapitału początkowego. Kapitał początkowy ustalony został decyzją z 8 maja 2008r. Dnia 10 lutego 2009r. B. D. złożyła do ZUS wniosek o przeliczenie renty. Przy rozpoznaniu wniosku ZUS ustalił, że B. D. korzystała z urloпów wychowawczych, nie udowodniła 5 lat w ostatnim dziesięcioleciu i od 1992r. nie miała prawa do renty. Decyzją z 20 marca 2009r. ZUS wstrzymał B. D. prawo do renty od 1 kwietnia 2009r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił tę decyzję wobec stwierdzenia naruszenia przez organ rentowy art. 114 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (k. 175-185). W następstwie tego wyroku ZUS wystąpił do Sądu Okręgowego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 9 lutego 2000r. i oddalenie odwołania od decyzji z dnia 18 sierpnia 1999r. przyznającej B. D. prawo do renty (k. 188-190). Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2012r. Sąd Okręgowy w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie. W uzasadnieniu wskazał, że ubezpieczona nie wykazała 5 lat w ostatnim dziesięcioleciu, stąd też nie mogła nabyć prawa do renty (k. 206-211).

W powyższym stanie faktycznym niesporne jest, że to na skutek błędu pracodawcy, nazwanego przez samego pracodawcę rażącym niedbalstwem pracownika wypełniającego zaświadczenia, doszło do wypłacania B. D. renty, do której, jak wynika z wyroku Sądu Okręgowego z dnia 20 stycznia 2012r., nie miała prawa, bo wobec korzystania z urlopów wychowawczych nie udowodniła 5 lat w ostatnim dziesięcioleciu. Ta przyczyna braku prawa do renty jest prawomocnie stwierdzona przez Sąd Okręgowy w powyższym wyroku. Obowiązek wykazania w świadectwie pracy okresów urlopów wychowawczych wynikał z paragrafu 7 Rozporządzenia z dnia 20 listopada 1974r. w sprawie świadectw pracy i z treści punktu 6. 3) świadectwa pracy. Nie jest także niesporne w sprawie, że obowiązujące przepisy (art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) uniemożliwiają dochodzenie od B. D. zwrotu kwot świadczeń pobranych przez nią nienależnie, gdyż w świetle tych przepisów nie można uznać, że pobrała świadczenie nienależnie. Nie ma bowiem podstaw aby uznać, że byłaby zobowiązana do ich zwrotu w myśl zasad wynikających z art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (por. Wyrok Sądu Najwyższego z 2012-01-17, I UK 194/11, opubl. Lgalis).

Rozstrzygając niniejszą sprawę Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu Okręgowego, że podstawą odpowiedzialności płatnika składek lub innych podmiotów jest ustalenie, że wystawienie dokumentów zawierających nieprawdziwe dane nastąpiło na skutek ich świadomego działania lub rażącego niedbalstwa. Treść art. 84 ust.6 ustawy systemowej nie prowadzi do takiego wniosku. W przepisie tym mowa jest tylko o przekazaniu nieprawdziwych danych, bez wyszczególnienia przyczyn ich przekazania, jak ma to miejsce w ustępie 2 pkt 2 art. 84, gdzie wyraźnie ustawodawca stanowi, że nienależne pobrane świadczenie jest wówczas, gdy zostało wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia. Nieprawdziwe dane, o których mowa w art. 84 ust. 6 ustawy systemowej, to dane niezgodne z rzeczywistością, niezgodne ze stanem faktycznym. W postanowieniu z 23 marca 2010r. (I UK 12/10, opubl: Legalis) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że hipoteza przepisu art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przewidziana jest do sytuacji zwykłych, gdy informacja jest nieprawdziwa i nie wymaga się badania, czy i która osoba reprezentująca podmiot (płatnika) była świadoma lub winna przekazania nieprawdziwych danych. W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że „jeżeli obowiązek zwrotu świadczeń wynika już tylko z przekazania przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, to nie powinno być wątpliwości co do tego czy przesłankę „przekazania nieprawdziwych danych” rozumieć jako (aż) świadome wprowadzenie w błąd organu? Przy takim kierunkowym działaniu podmiotu (płatnika) można by mu wszak zarzucić jeżeli nie czyn niedozwolony to złą wiarę, i nie o tak ekstremalnie subiektywne zachowanie chodzi. Przepis wszak ma powszechne zastosowanie do różnych pracodawców i chodzi w nim o samo obiektywne wykonanie obowiązku podawania prawdziwych danych”. Podobne stanowisko zajął też Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 8 stycznia 2013r. (III AUa 998/12, opubl. LEX 1282553), w którym stwierdził, że art. 84 ust. 6 ustawy systemowej jest tak skonstruowany, że nie wymaga ustalenia winy za przekazanie nieprawdziwych danych organowi rentowemu. Przepis ten dotyczy samodzielnej, szeroko określonej, lecz odrębnej kategorii stanów, w których pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez pracodawcę nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń. Także Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 14 listopada 2008r. (III AUa 644/08, opubl. Legalis) i w wyroku z dnia 3 grudnia 2003r. (III AUa 2325/02, opubl. Legalis) stanął na stanowisku, że art. 84 ust. 6 ustawy systemowej nie wymaga ustalenia winy w przekazaniu nieprawdziwych danych, bo odpowiedzialność pracodawcy jest niezależna od jego złej woli. Zła wola wymieniona jest tylko w art. 84 ust. 2 pkt 2. Zatem nawet nieświadome wprowadzenie w błąd jest objęte dyspozycją art. 84 ust. 6 ustawy systemowej. W doktrynie R. S. prezentuje powyższy pogląd (por. „Zwrot nienależnych świadczeń pobranych z ubezpieczeń społecznych”, opubl. Służba Pracownicza nr 11/2009). Sąd Apelacyjny w Łodzi w składzie rozpoznającym apelację podziela powyższe poglądy. Oznacza to, że pracodawca (...) w C. swoim działaniem wypełnił dyspozycję art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, bo w dwóch świadectwach pracy podał nieprawdziwe dane, ponieważ nie uwzględnił okresów urlopów wychowawczych. Niezależnie jednak od powyższego stwierdzić należy, że jak sam pracodawca podał w odwołaniu, wydanie nieprawidłowego świadectwa pracy było wynikiem rażącego niedbalstwa pracownika. Zatem nawet przy przyjęciu stanowiska zaprezentowanego przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że podstawą odpowiedzialności płatnika składek lub innych podmiotów jest ustalenie, że wystawienie dokumentów zawierających

nieprawdziwe dane nastąpiło na skutek ich rażącego niedbalstwa, apelujący pracodawca byłby obowiązany do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, skoro przyznaje, że wydanie błędnego świadectwa pracy było wynikiem rażącego niedbalstwa jego pracownika. Rażące niedbalstwo pracownika jest niewątpliwie rażącym niedbalstwem pracodawcy. Nie jest też wątpliwe, że przyznanie świadczenia rentowego było wynikiem uwzględnienia błędnego świadectwa pracy. Reasumując, w niniejszej sprawie pracodawca (...) w C., jest zobowiązany do zwrotu nienależnie wypłaconej B. D. renty na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Co do zasady więc decyzja organu rentowego jest prawidłowa. Zaskarżoną decyzją organ rentowy zobowiązał pracodawcę, jako płatnika składek, do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres 3 lat wraz z odsetkami od dnia 4 kwietnia 2006r. do 25 marca 2009r. W zakresie okresu za jaki ma być zwrócone wypłacone świadczenie i w zakresie odsetek decyzja organu rentowego jest błędna. Zgodnie z art. 84 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia Sądu Okręgowego odnośnie do powiadomienia organu rentowego przez B. D. o korzystaniu przez nią z urlopów wychowawczych. Sąd I instancji wszechstronnie i przekonująco uzasadnił swoje stanowisko. Nie ma potrzeby jego powtarzania. Zarzuty apelacyjne kwestionujące te ustalenia nie mogą odnieść zamierzonego przez skarżącego skutku. Prawdą jest bowiem, że B. D. złożyła do ZUS prawidłowe zaświadczenie Rp7 już w 2005r. i złożyła do tego organu, który przyznał i wypłacał jej świadczenie rentowe. Wewnętrzny podział ZUS nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Istotne jest, że w 2005 ZUS został powiadomiony przez ubezpieczoną, że w okresach od 8.11.1983r. do 8.11.1985r., od 6.08.1986r. do 6.08.1988 i od 23.12.1988r. do 22.12.1991r. korzystała z urlopów wychowawczych. Możliwość weryfikacji dokumentów istniała już w 2005r. skoro bez żadnego udziału wnioskodawczyni, tylko z inicjatywy ZUS i z bliżej nieokreślonych przyczyn, było to możliwe w 2009r. Organ ten miał więc możliwości dokonania stosownych i potrzebnych mu ustaleń już od 2005r. Rozstrzygnięcie powyższego problemu jest więc związane z oceną całokształtu okoliczności faktycznych sprawy. W literaturze wyrażony został pogląd, iż zawiadomieniem w rozumieniu art. 138 ust. 4 ustawy jest każda, nawet przypadkowa, informacja wskazująca na zajście okoliczności określonych w tym przepisie (K. Antonów, M. Bartnicki: Ustawa o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych. Komentarz, Zakamycze 2004, s. 449). Pogląd ten znajduje uzasadnienie także do ustawy systemowej.

Powyższe oznacza, że w sprawie zaistniały przesłanki określone w art. 84 ust. 3, a mianowicie, że pracodawca ma obowiązek zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres ostatnich 12 miesięcy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 stycznia 2013r., III AUa 998/12, opubl. LEX 1282553). Ostatnie 12 miesięcy, to 12 ostatnich miesięcy pobierania świadczenia. Przepis art. 84 ust. 3 ustanawia granice dochodzenia nienależnie wypłaconych kwot do wysokości świadczeń pobranych w okresie 12 lub 26 miesięcy. Przepis ten nie odnosi się do decyzji organu rentowego, lecz oznacza, że za podstawę obliczenia roszczenia wynikającego z nienależnie pobranych kwot należy wziąć ostatnie ze świadczeń wypłaconych bez podstawy prawnej. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2009-01-16, II UK 124/08, opubl. Legalis). Trzyletni (czy 12-miesięczny) termin z 84 ust. 3 art. (i art. 138 ust. 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS) 84 jest maksymalnym okresem nienależnie pobranych świadczeń, których zwrotu może żądać organ rentowy, a nie terminem (okresem) przedawnienia liczonym od wydania decyzji (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2012-09-27, III UK 34/11, opubl: Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z 2012-09-27, III UK 33/11, opubl: Legalis, uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 2012-05-16, III UZP 1/12; postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 2012-11-13, I UK 364/12.). Dlatego też Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zmienił decyzję organu rentowego i ustalił, że (...) nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres dwóch lat. Obowiązek zwrotu istnieje natomiast za okres ostatnich 12 miesięcy pobierania przez B. D. świadczenia rentowego.

Błędne jest też zawarte w zaskarżonej decyzji zobowiązanie płatnika składek do zapłaty odsetek za okres od 04 kwietnia 2006r. do 25 marca 2009r. W orzecznictwie sądowym za ugruntowany należy uznać pogląd, że żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie ubezpieczonemu decyzji organu rentowego wydanej

w tym zakresie. Z tą też dopiero chwilą staje się wymagalne roszczenie o odsetki (por. por. wyrok Sądu Najwyższego z 2008-12-16, I UK 154/08, opubl: OSNAPiUS rok 2010, Nr 11-12, poz. 148, str. 506; wyrok Sądu Najwyższego z 2012-09-27, III UK 34/11, opubl: Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r. I UK 210/09, opubl. Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 2013-03-21, III AUa 1311/12, opubl. LEX 1298936; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 2012-04-24, III AUa 2112/11, opubl: Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach rok 2013, Nr 1, poz. 9; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 marca 2012 r. III AUa 1487/11). Sąd Apelacyjny w Łodzi akceptuje ten pogląd.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 par. 1 kpc orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku, a na podstawie art. 385 kpc jak w punkcie drugim wyroku. Rozstrzygnięcie o kosztach zapadło w oparciu o art. 100 kpc.

Sędziowie Przewodniczący